

Ποικιλίες τῶν ξηρικών χορτοδοτικῶν ψυχανθῶν

Ὑπὸ Δρος Α. ΧΑΤΖΗΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ,
Προϊσταμένου Κλάδου Φυτῶν
Μεγάλῃς Καλλιέργειας
Ἰνστιτούτου Γεωργικῶν Ἐρευνῶν.

Τὰ χορτοδοτικά ψυχανθῆ ἐπειδὴ εἶναι ἀνθεκτικά στὴν ξηρασία, εἶναι δυνατὸν νὰ καλλιεργηθοῦν μὲ ἐπιτυχία σὲ ξηρικές περιοχές. Ἡ παραγόμενη χορτομάζα ἔχει ψηλὴ θρεπτικὴ ἀξία ἕνεκα τῆς ψηλῆς περιεκτικότητάς της σὲ πρωτεΐνες. Ἐπίσης τὰ ψυχανθῆ συμβάλλουν στὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ ἐδάφους μὲ ἄζωτο. Τὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ πειράματα τοῦ Ἰνστιτούτου Γεωργικῶν Ἐρευνῶν ἔχουν δείξει ὅτι ἡ ἀπόδοσις στὰ σιτηρὰ εἶναι πιὸ μεγάλη ὅταν καλλιεργηθοῦν μετὰ ἀπὸ καλλιέργεια ψυχανθῶν παρά μετὰ ἀπὸ ἀγρανάπαυση. Ἔτσι, πιστεύουμε ὅτι ἡ συμβολὴ τῶν ψυχανθῶν θὰ εἶναι μεγάλη, στὴν κατάργηση τῆς ἀγρανάπαυσης, στὴν ἐπέκτασι τῆς κτονοτροφίας καὶ στὴν αὔξησι τῆς παραγωγῆς στὰ σιτηρὰ.

Τὰ πιὸ κύρια ξηρικά χορτοδοτικά ψυχανθῆ ποὺ καλλιεργοῦνται στὴν Κύπρον εἶναι:

- (α) Ὁ κοινὸς θῖκος, ποικιλία «ντόπια».
- (β) Ὁ χνουδωτὸς θῖκος, ποικιλία «λάννα» καὶ

(γ) Τὸ κτηνοτροφικὸν πιζέλι, ἡ ποικιλία «ντόπια».

Πιο κάτω θὰ δοῦμεν τὲς ἀποδόσεις ἀπὸ αὐτὲς τὲς ποικιλίες καὶ τὲς ἀποδόσεις ἀπὸ νέες ποικιλίες ποὺ ἐδοκιμάστηκαν γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1969—70.

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν πίνακα 1, ἡ λάννα ἔδωσε 15% περισσότερη ξηρὴ οὐσία καὶ τὸ κοινὸ πιζέλι 10.5% λιγώτερη ξηρὴ οὐσία ἀπὸ τὴν ντόπια ποικιλία κοινοῦ θῖκου. Ἡ σύγκρισις αὐτὴ ἔγινε κατὰ τὴν περίοδον 1967—1971 σὲ διάφορες ξηρικές περιοχές. Τὸ χόρτο τῆς λάννας περιέχει παραπάνω νερὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα ψυχανθῆ καὶ γι' αὐτὸ φαίνεται ὅτι ἡ παραγωγή της κατὰ σκάλα εἶναι πολὺ πιὸ ψηλὴ ἀπὸ τὴν παραγωγή κοινοῦ θῖκου κατὰ σκάλα. Ἡ λάννα δίδει τὲς πιὸ μεγάλες ἀποδόσεις ὅταν ἡ βροχόπτωση εἶναι ψηλὴ ἐνῶ ὅταν ἡ βροχόπτωση εἶναι πολὺ χαμηλὴ τὸ πιζέλι συναγωνίζεται ἢ καὶ ὑπερέχει ἀπὸ τὰ ἄλλα ψυχανθῆ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Ἀπόδοσις ξηρῆς οὐσίας ψυχανθῶν σὲ χιλιόγραμμα κατὰ σκάλα.

Εἶδος	1967/68 μέσος ὄρος ἀπὸ 5 τοποθεσίες	1968/69 μέσος ὄρος ἀπὸ 6 τοποθεσίες	1969/70 μέσος ὄρος ἀπὸ 3 τοποθεσίες	1970/71 μέσος ὄρος ἀπὸ 14 τοποθεσίες	Ἴσοζυγισμένος μέσος ὄρος 1967/71
Κοινὸς θῖκος, ντόπια ποικιλία	302	544	383	455	439
Χνουδωτὸς θῖκος, λάννα ποικιλία	260	660	493	530	506
Κτηνοτροφικὸ πιζέλι, ντόπια ποικιλία	290	480	532	346 *	393

* Τὸ πιζέλι ἐδοκιμάστηκε σὲ 9 ἀπὸ τὲς 14 τοποθεσίες.

Ἡ ΕΠΟΧΗ ΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΨΥΧΑΝΘΩΝ

Ἡ πρώιμη σπορὰ τῆς λάννας (Σεπτέμβριος — Ὀκτώβριος) ὅταν συμπέσι μὲ πρώιμες βροχὲς μπορεῖ νὰ ἀποδώσι μέχρις 2—3 φορές παραπάνω χόρτο ἀπὸ τὴν ὄψιμη σπορὰ μετὰ τὲς βροχὲς (Ὀκτώβριος — Νοέμβριος). Δεύτερον πλεονέκτημα τῆς πρώιμης σπορᾶς εἶναι ὅτι τὸ χόρτο μπορεῖ νὰ κοπῆ περίπου δύο μῆνες πιὸ νωρὶς παρά ὅταν σπαρῆ ὄψιμα. Ἀπὸ τὰ πειράματα βρέθηκεν ὅτι ἀφοῦ κοπῆ ἡ λάννα γιὰ πρώτη φορὰ καὶ ἀκολουθήσουν εὐνοϊκὲς συνθήκες μπορεῖ αὐτὴ νὰ μεγαλώσι πάλι καὶ νὰ δώσι δεύτερον κόψιμο. Σὲ χωράφια μὲ πολλὰ ζιζάνια πρέπει νὰ καθυστερῆ ἡ σπορὰ καὶ νὰ γίνεσι μετὰ τὲς πρώτες βροχὲς ἀφοῦ καταστραφοῦν τὰ ζιζάνια διαφορετικὰ ἕνεκα τοῦ συναγωνισμοῦ ἢ παραγωγῆς χόρτου ἀπὸ τὰ ψυχανθῆ θὰ εἶναι χαμηλὴ.

Ἡ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΟΥ ΚΑΤΑ ΣΚΑΛΑ

Ἡ κατάλληλη ποσότητα σπόρου κατὰ σκάλα γιὰ τὸν κοινὸ θῖκον καὶ τὸν χνουδωτὸν θῖκον εἶναι

περίπου 9 ὀκάδες, καὶ γιὰ τὸ ντόπιο κτηνοτροφικὸ πιζέλι 12 ὀκάδες. Σὲ πειράματα ποὺ ἔγιναν τὸ 1968/69 βρέθηκε ὅτι αὔξησι ἢ μείωσι τῆς ποσότητάς τοῦ σπόρου μπορεῖ νὰ ἐπηρεάσι τὴν ἀπόδοσι ἀλλὰ σὲς πιὸ πολλές περιπτώσεις 7 ἕως 10 ὀκ. ντόπιας ποικιλίας κοινοῦ θῖκου ἔδωσαν τὴν ἴδια ἀπόδοσι ὅπως ἐπίσης 10—15 ὀκ. ντόπιας ποικιλίας κοινοῦ πιζελιοῦ καὶ 6—10 ὀκάδες λάννας.

ΤΟ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΣΤΑΔΙΟ ΚΟΨΙΜΑΤΟΣ

Ἀπὸ ἓνα πείραμα ποὺ ἔγινε τὸ 1967/68 βρέθηκε ὅτι τὸ κατάλληλο στάδιο κοψίματος τῆς λάννας ἦταν τὸ στάδιο ποὺ ἀρχίζει ἡ ἀνθησι, γιὰ τὸν ντόπιο κοινὸ θῖκο τὸ τέλος τῆς ἀνθησι καὶ γιὰ τὸ ντόπιο πιζέλι ἡ ἀρχὴ παραγωγῆς τῶν θηλακιῶν. Παρόμοιο πείραμα ἔγινε τὸ 1970/71 κατὰ τὸ ὁποῖο σὲ ἀντίθεσι μὲ τὸ 1967/68 ἡ κατανομή τῆς βροχόπτωσης ἦταν εὐνοϊκὴ γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῶν ψυχανθῶν. Τὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τὸ πείραμα αὐτὸ ποὺ ἔγινε στὴν Δρομολαξιά, Ἀθαλάσσα, Πραστειὸ καὶ Κῶμα

του Γιαλού έδειξαν ότι σ' όλες τές τοποθεσίες οι άποδόσεις ήσαν μεγαλύτερες κατά το τελευταίο κόψιμο, δηλ. για τον κοινό θίκο και το πιζέλι μετά την συμπλήρωση του σχηματισμού των θηλακιών ενώ για τον χνουδωτό θίκο όταν συμπληρωθή ή άνθηση. Άρα όταν οι βροχές συνεχίζουν και μετά την άνθηση πρέπει να καθυστερή το κόψιμο γιατί θα αύξηθη ή απόδοση, ενώ όταν υπάρχει ξηρασία τα ψυχανθή πρέπει να κόβονται ένωρίτερα όπως έδειξαν τα άποτελέσματα του πειράματος του 1967/68.

ΝΕΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΚΟΙΝΟΥ ΒΙΚΟΥ

Άπο το έξωτερικό έγινεν εισαγωγή και δοκιμή άρκετών νέων ποικιλιών κοινού θίκου. Μερικές άπο αυτές έδωσαν ψηλότερη παραγωγή άπο την ντόπια ποικιλία. Η ποικιλία Βι 45 (Μίνως) άπο την Ελλάδα έδωσεν 49.3% το 1969/70 και 16% το 1970/71 παραπάνω ξηρή ούσια άπο την ντόπια ποικιλία. Παρόμοια, ή Έλληνική ποικιλία Βι6900 έδωσε παραπάνω άπο την ντόπια κατά 42.4% το 1969/70 και 20% το 1970/71, ή Βι 65 (Άλέξανδρος) 27% και 22% αντίστοιχα και ή Βι 7392 23.5% και 35% αντίστοιχα. Άκόμα κατά το 1970/71, έδωσαν μεγαλύτερη άπόδοση άπο την ντόπια ποικιλία κατά 45% ή Assor άπο το Ισραήλ, κατά 24.5% ή Κ1010 άπο την Καλιφόρνια και κατά 41% ή F8330 επίσης άπο την Καλιφόρνια. Η δοκιμή σ' αυτές τές ποικιλίες θα συνεχισθή και παράλληλα θα γίνη πολλαπλασιασμός του σπόρου τους.

ΝΕΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΧΝΟΥΔΩΤΟΥ ΒΙΚΟΥ

Δέκα νέες ποικιλίες χνουδωτού θίκου έχουν δοκιμασθή, αλλά ή λάνα φαίνεται να είναι ή καλύτερη. Η σύγκριση των ποικιλιών αυτών συνεχίζεται.

ΝΕΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΙΖΕΛΙΟΥ

Πέντε ποικιλίες άπο την Σουηδία δοκιμάστηκαν το 1967/71 και μια άπο αυτές ή Κ-22 έδωσεν 27.4% περισσότερη ξηρή ούσια άπο την ντόπια ποικιλία. Η ποικιλία Parnus έδωσε 5.6% παραπάνω άπο τη ντόπια ποικιλία και ήταν 10-15 ήμέρες πιο πρώιμη.

ΤΡΟΠΟΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΨΥΧΑΝΘΩΝ

Τα τρία ψυχανθή μπορούν να θοσκηθούν χλωρά ή ξηρά μετά την ώριμανση ή και να γίνουν σανός.

Η λάνα άρέσει λιγώτερο στα ζώα σαν χλωρό χόρτο σε σύγκριση με τον θίκο ή το πιζέλι. Η θόσκηση ξηρού χόρτου έχει το πλεονέκτημα ότι άπο τον σπόρο που παραμένει στο έδαφος έχουμε κανονική θλάστηση στον επόμενο χρόνο. Πρέπει όμως να αποφεύγεται ή ξηρά θόσκηση σε χωράφια με ζιζάνια όπως ή λαψάνα και το άγριοσιφώναιο, γιατί τα ψυχανθή και παραπάνω ή λάνα μειονεκτούν στον συναγωνισμό με ζιζάνια σε σημείο που μπορεί να εξαφανισθούν έντελως άπο το χωράφι.

Όσον άφορα την σανοποίηση των ψυχανθών παρουσιάζονται δυσκολίες στο κόψιμο διατι οι θλαστοί τους και κυρίως της λάνας είναι άδύνατοι και πλαγιάζουν πάνω στο έδαφος.

Δοκιμάστηκε ή συγκαλλιέργεια ψυχανθών και σιτηρών για να διευκολυνθή ή μηχανική συγκομιδή

και για να αύξηθη ή άπόδοση. Έδιαλέχθησαν ποικιλίες κριθαριού και σιταριού στις όποιες το στάδιο κοψίματος συμπίπτει με το στάδιο κοψίματος στα ψυχανθή.

Οι άποδόσεις των μειγμάτων σιτηρών-ψυχανθών κατά την τριετία 1967-1970 ήσαν μεγαλύτερες άπο τον μέσο όρο των καθαρών σιτηρών και ψυχανθών. Επίσης οι διακυμάνσεις στην άπόδοση άπο χρόνο σε χρόνο ήσαν μικρότερες στα μείγματα. Η παραγωγή πρωτεΐνης κατά σκάλα άπο τα μείγματα ήταν χαμηλότερη άπο τα ψυχανθή, ψηλότερη άπο τα σιτηρά και ίση με τον μέσον όρον καθαρών σιτηρών και ψυχανθών.

Η δυσκολία όμως για την καλλιέργεια των μειγμάτων είναι ότι ή άναλογία σιτηρών και ψυχανθών σε σπόρο εξαρτάται άπο την γονιμότητα του έδάφους και την βροχόπτωση. Επειδή ούτε ή έτήσια βροχόπτωση ούτε ή κατανομή της μπορεί να προβλεφθή είναι δύσκολον να προκαθορισθή ή άναλογία σπόρου. Γενικά όπου ή βροχή είναι ικανοποιητική πρέπει να σπέρνεται λιγώτερο σιτηρό και περισσότερο ψυχανθές, το σύνολο δέ του σπόρου κατά σκάλα να είναι περίπου 12-14 όκ. Εάν οι συνθήκες βροχοπτώσεως είναι δυσμενείς τότε πρέπει να σπέρνεται περισσότερο σιτηρό παρά ψυχανθές. Αυτό είναι συνέπεια του ότι τα ψυχανθή αυξάνονται πολύ σιγά τον χειμώνα και αν οι συνθήκες είναι εύνοϊκές τότε το σιτηρό θα πνίξη το ψυχανθές. Αν όμως οι συνθήκες είναι δυσμενείς τότε αύξηση του σπόρου σιτηρού θα αύξηση τές άποδόσεις χωρίς να επηρεάση το ψυχανθές. Ο κάθε παραγωγός που ξέρει την γονιμότητα του χωσφού του και έχοντας υπ' όψη αυτά που αναφέρθησαν πιο πάνω σχετικά με την ανάπτυξη των σιτηρών και ψυχανθών μπορεί να τροποποιήση την άναλογία σπόρου για να την ταιριάση στις δικές του συνθήκες.

Άπο τα τρία ψυχανθή ή λάνα επηρεάζεται περισσότερο και το πιζέλι λιγώτερο άπο τα άλλα ψυχανθή στην συγκαλλιέργεια με σιτηρό.

ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ ΕΚΚΡΙΖΩΤΗΡΑΣ και συλλέκτης πατατών

(Συνέχεια άπο την σελίδα 26)

ΑΠΡΙΛΙΟΣ — ΜΑΪΟΣ 1971

Η περίοδος αυτή είναι πολύ κρίσιμη για τους πατατοπαραγωγούς γιατί οι περισσότερες πατάτες φυτεύονται κατά την περίοδο αυτή, οι καιρικές συνθήκες διαφέρουν εκείνων του Νοεμβρίου, ή εκκρίζωση των πατατών γίνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ οι πατάτες είναι μάλλον άνώριμες.

Το μηχάνημα έδοκιμάσθη σε συνεκτικά κοκκινοχώματα στην περιοχή Ξυλοφάγου άφου έγιναν σχετικές τροποποιήσεις, ή δέ άπόδοση τους ήταν ψηλότερη εκείνης του Νοεμβρίου. Το ξεφλούδισμα ήταν 2-3% παρόλον ότι το έδαφος ήταν μάλλον ύγρο και οι πατάτες άνώριμες. Έδοκιμάσθη σε δυο ποικιλίες δηλ. Άρρον-Μπάννερ και Άπ-του-Τέιτ με μεγάλη επιτυχία. Και στις δυο περιπτώσεις το φύλλωμα άπεκόπη.

Τα άποτελέσματα της κοστολογήσεως κατά κ. σκάλα όσον άφορα την εκκρίζωση και συλλογή των πατατών έχουν ως άκολουθως:

Με την πατροπαράδοτη μέθοδο	£8 κατά κυβ. σκάλα
Με το μηχάνημα	£3 κατά κυβ. σκάλα